

NEJVYŠŠÍ SOUD

Mgr. Petr TOMÍČEK
vedoucí oddělení styku s veřejností

sp. zn. Zin 94/2022

ROZHODNUTÍ

Nejvyšší soud jako povinný subjekt ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jako „informační zákon“ anebo „SvInf“), rozhodl o žádosti **P. N.**, nar. XY, trvale bytem XY, t. č. P.O.BOX 1, 789 53 Mírov (dále jen „žadatel“), ze dne 6. 6. 2022, sp. zn. Zin 94/2022 (dále jen „projednávaná žádost“),

takto:

Podle § 15 odst. 1 a § 2 odst. 4 informačního zákona se projednávaná žádost v bodech B) a D) částečně **odmítá**.

Odůvodnění:

Povinný subjekt obdržel projednávanou žádost v následujícím znění (přepis písemné žádosti, důraz doplněn povinným subjektem):

„1. Žadatel dle zákona o svobodném přístupu k informacím č. 106/1999 Sb. (dále jen INFZ) požaduje přímé poskytnutí následujících informací ve smyslu ust. § 6/2 INFZ:

2. Poskytnutí informace, a sice A) zdali bylo stanovisko TPJN 301/2013 od svého vydání jakkoliv aktualizováno (a pokud ano, pak jak)?

B) zdali je soudu (povinnému) známo – viz. ono „bedlivé sledování“ v stanovisku TPJN 301/2013 – vyřazení konopí setého / indického OSN ze seznamu nebezpečných drog v r. 2020 na návrh WHO z r. 2019?

C) které z, ve stanovisku TPJN 301/2013 uvedených institucí, může svým podnětem vyvolat přehodnocení onoho klíčového „množství větší než malé“ v tomto stanovisku u konkrétní látky?

D) zdali a jak byla zohledněna informace o využitelnosti konopí setého / indického, včetně jeho účinných látek THC a CBD, k léčení ve stanovisku TPJN 301/2013? (viz. vyhláška č. 236/2015 Sb. Ministerstva zdravotnictví ČR, jenž v konopí setém / indickém pro léčbu vyžaduje 19% koncentraci THC)“

K výroku rozhodnutí:

Podle § 15 odst. 1 informačního zákona „pokud povinný subjekt žádosti, byť jen zčásti, nevyhoví, vydá ve lhůtě pro vyřízení žádosti rozhodnutí o odmítnutí žádosti, případně o odmítnutí části žádosti“.

Podle čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) jsou svoboda projevu a právo na informace zaručeny. Podle čl. 17 odst. 5 Listiny jsou státní orgány a orgány územní samosprávy povinny **přiměřeným** způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon. Zákonem, který provádí uvedené ustanovení čl. 17 odst. 5 Listiny, je právě informační zákon. Podle § 2 odst. 4 informačního zákona se „*povinnost poskytovat informace netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací.*“

Povinný subjekt úvodem rekapituluje, že otázky B) a D) požadují po povinném subjektu provedení právního výkladu, byť se tento může skrývat až v následných otázkách, které již žadatel výslovně nepoložil – konkrétně při odpovědi na otázku B) „*zdali je soudu (povinnému) známo...*“ je v podtextu naznačován spíše dotaz „*proč se s uvedenou skutečností soud ne/vypořádal v textu rozhodnutí*“ či „*jak daná skutečnost soud ovlivňuje při rozhodování ve věcech týkajících se drogových deliktů*“. Ostatně, formulace otázky, „*zdali je soudu (povinnému) známo...*“, je příliš neurčitá, ač ji žadatel dle svých domněnek pravděpodobně pokládá směrem k soudcům, kteří rozhodují o drogových deliktech, povinným mohou být v agendě žádostí podle informačního zákona spíše osoby vyřizující za povinný subjekt tyto žádosti. Zástupci „soudu“ jsou obě tyto skupiny osob, dovedeno *ad absurdum* „soudem“ může být chápán kdokoli, kdo je u Nejvyššího soudu zaměstnán. Ať tak či tak, existují u Nejvyššího soudu osoby, kterým je předmětná skutečnost známa a vysoce pravděpodobně také osoby, kterým známa není. Nicméně, neexistuje žádný jmenný seznam takových skupin osob ve smyslu definice informace podle § 3 odst. 3 informačního zákona. I když by se proto nabízelo žadatelovi otázku pod bodem B) výslovně odmítnout také jako požadavek na vytvoření nové informace podle § 2 odst. 4 informačního zákona, povinný subjekt vzhledem k argumentaci viz výše, a dále i viz níže, podřadil tento požadavek spíše pod „dotaz na názor“ podle § 2 odst. 4 informačního zákona.

Položené otázky B) a D) totiž přímo zasahují do soudního rozhodování ve věci (rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu). Povinný subjekt nicméně dospěl k závěru, že je adekvátní jejich odmítnutí jako dotazu na názor, namísto jejich odmítnutí podle více specifického důvodu – ochrany rozhodovací činnosti věci soudu (z povahy věci v zásadě každá žádost o poskytnutí právního názoru zasahuje do rozhodovací činnosti soudů).

V této souvislosti povinný subjekt konstatuje, že je plně v kompetenci daného rozhodujícího tělesa, aby přezkoumatelným způsobem byly v textu odůvodnění uvedeny podstatné okolnosti významné pro rozhodnutí v každé projednávané věci. Případné výhrady k soudnímu rozhodnutí, jako např. nezodpovězení konkrétní právní otázky, nemohou být činěny prostřednictvím žádosti podle informačního zákona, nýbrž toliko při využití příslušných opravných prostředků. K okolnostem řešeným v textu rozhodnutí je tak oprávněno se relevantně vyjádřit pouze to těleso, jemuž přísluší o daném opravném prostředku rozhodnout.

Povinnému subjektu podle informačního zákona kategoricky nepřísluší komentování vydaných rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, případě jejich „aktuální interpretace“. Ve své podstatě se v tomto případě nejedná o existující – zaznamenanou – informaci, kterou by bylo možné poskytnout, nýbrž jde o žádost o nepřipustný úkon – „přezkoumání“ vydaného stanoviska a vyjádření se např. k jeho kontextu či okolnostem jeho přijetí, případně jeho budoucí či aktuální aplikaci v rozhodovací činnosti.

Povinný subjekt odkazuje především na ustálenou judikaturu, z níž jednoznačně vyplývá, že ustanovení § 2 odst. 4 informačního zákona je třeba vykládat podle jeho účelu, jímž je bránit povinné subjekty před tím, aby se na ně žadatelé v režimu informačního zákona obraceli s žádostmi o zaujetí stanoviska v blíže specifikované věci, provedení právního výkladu, vytvoření či obstarání nové informace ve smyslu informačního zákona (blíže srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 12. 2014, č. j. 3 As 55/2014-33). V případě projednávané žádosti je zcela zřejmé, že jejím předmětem je sdělení názoru (právní rady) od povinného subjektu k otázce předestřené v jejím textu (viz povinným subjektem v úvodu vyznačené odmítané části žádosti a jejich hodnocení ze strany povinného subjektu).

Nejvyšší soud jako povinný subjekt podle informačního zákona nemůže poskytovat právní rady, může pouze v takovém případě odkázat na poskytovatele právních služeb, případně upozornit na možnosti, které nabízí webové vyhledávání v databázi zveřejněných rozhodnutí Nejvyššího soudu.

Dále je též příhodné citovat důvodovou zprávu k zákonu č. 61/2006 Sb., kterým došlo v minulosti mj. k novelizaci zákona č. 106/1999 Sb. Ta konstatuje následující závěr (podtržení doplněno): *„Povinný subjekt je povinen poskytovat pouze ty informace, které se vztahují k jeho působnosti, a které má nebo by měl mít k dispozici. Naopak režim zákona o svobodném přístupu k informacím nestanovuje povinnost nové informace vytvářet či vyjadřovat názory povinného subjektu k určité problematice. Toto ustanovení nemá v žádném případě sloužit k nepřiměřenému zužování práva na informace, má pouze zamezit žádostem o informace mimo sféru zákona – zvláště časté jsou v této souvislosti žádosti o právní analýzy, hodnocení či zpracování smluv a podání – k vypracování takových materiálů nemůže být povinný subjekt nucen na základě své informační povinnosti, neboť taková úprava by byla zcela proti původnímu smyslu tohoto institutu.“*

Cit. z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=4&ct=991&ct1=0>

Nejvyšší soud jako povinný subjekt podle informačního zákona rovněž nemůže zasahovat do rozhodovací činnosti soudů, případně nahrazovat služby osob způsobilých k poskytování právních rad. Pokud by tedy správa Nejvyššího soudu, která je příslušná k vyřizování žádostí podle informačního zákona, odpověděla na dotazy týkající se rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu (či jiných soudů), popř. výkladu právních norem nebo na dotazy k právní kvalifikaci konkrétního jednání či situace, nebo by právně hodnotila použitý procesní postup v konkrétních řízeních, nepřípustně by tím zasáhla do nezávislého soudního rozhodování, neboť k zodpovězení těchto otázek je v rámci Nejvyššího soudu oprávněno pouze to rozhodovací těleso (např. senát), které je podle rozvrhu práce příslušné k rozhodování konkrétní věci spadající do jurisdikce Nejvyššího soudu.

Je tedy třeba znovu zrekapitulovat, že Nejvyšší soud jako povinný subjekt ve smyslu informačního zákona není kompetentní osobou k poskytování právních rad. Pokud je Nejvyšší soud v rámci žádosti podle informačního zákona žádán o právní rady a analýzy, odkazuje zpravidla na seznam advokátů vedený Českou advokátní komorou, kteří mohou kvalifikovaně posoudit situaci jednotlivých žadatelů a zodpovědět jejich dotazy. Seznam je dohledatelný na webových stránkách www.cak.cz. Osoby, které poskytují právní rady, resp. jsou k tomu způsobilé, jsou předmětem zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o advokacii“).

Pro úplnost je korektní doplnit, že informační zákon **v obecné rovině** nezakazuje jednotlivým povinným subjektům „nad rámec zákona“ žadatelům odpovědět i na žádost o radu či názor, nicméně této odpovědi se nelze přes informační zákon domáhat jako povinnosti povinných subjektů. Některé skupiny povinných subjektů, jimž to umožňuje charakter jejich činnosti, tak mohou být, podle svého uvážení, vstřícnější. Nicméně zvláště v případě, kdy je povinným subjektem orgán moci soudní, je nezbytné projevit naprostou zdrženlivost, jelikož případná odpověď „správního“ charakteru orgánu moci soudní by mohla být ze strany žadatelů zcela nesprávně zaměněna za „autoritativní právní názor“ daného soudu a na základě uvedeného hodnocení by žadatelé s poskytnutou informací i nadále nakládali, respektive by jí přikládali význam (kvalitu), který nemá a ani z povahy věci mít nemůže. Podle názoru povinného subjektu je nanejvýše vhodné se takovému nežádoucí kolizi (záměně) vyhnout, tedy žádosti o (právní) radu či názor důsledně odmítat. K „dobrovolnému“ poskytování právních výkladů viz i následující komentář (důraz a podtržení doplněno): „*Pod „dotazy na názory“ se nejčastěji řadí žádosti o poskytnutí právních výkladů a stanovisek. Povinnost poskytovat právní výklady v režimu Svlnf neexistuje, povinný subjekt však samozřejmě takové stanovisko zpracovat může a může je i poskytnout (např. většina ústředních **správních** úřadů taková stanoviska v rámci principu dobré správy poskytuje a tuto činnost považuje za integrální součásti výkonu **veřejné správy** na daném úseku), nicméně žadatel se jeho poskytnutí nemůže v režimu Svlnf nárokově domoci.*“ Citováno z: FUREK, Adam, ROTHANZL, Lukáš, JIROVEC, Tomáš. Zákon o svobodném přístupu k informacím. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 77 – 78.

Jak již povinný subjekt výše podrobně rozebral, Nejvyšší soud jako vrcholný orgán moci soudní (viz čl. 92 Ústavy ve spojení s § 14 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích) musí dbát své nestrannosti a na rozdíl od ústředních orgánů státní správy nemůže vytvářet a poskytovat „obecná stanoviska“ k řešení konkrétních právních situací. Posláním soudů je, „*aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům*“ (viz čl. 90 Ústavy), nikoli aby poskytovaly právní služby (a contrario § 2 zákona o advokacii). K zákonem vymezené pravomoci soudů viz podrobně § 2 zákona o soudech a soudcích.

Povinný subjekt dodává, že v případě projednávané žádosti nebylo žádného prostoru k zahájení „dialogu“ s žadatelem k předmětu žádosti. Povinný subjekt nemá k dispozici žádné „alternativní“ informace (např. v podobě obecné analýzy dané právní oblasti), které by k žádosti mohl nabídnout. Jelikož z žádného právního předpisu nevyplývá pro povinný subjekt povinnost poskytovat odpovědi směřující ke sdělení názoru (právní rady), a rovněž v návaznosti na další argumentaci uvedenou výše, vyhodnotil povinný subjekt projednávanou žádost jako nepřípustný požadavek na sdělení názoru (právní rady) ve smyslu § 2 odst. 4 informačního zákona a žádost odmítl.

Nejvyšší soud jakožto povinný subjekt musí podle § 20 odst. 4 písm. a) informačního zákona rovněž postupovat v souladu s § 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, tedy dbát o to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly. Vzhledem k tomu, že povinný subjekt již opakovaně (resp. vždy) v obdobných případech žádostí o sdělení názoru vydal rozhodnutí o odmítnutí žádosti, nebyl ani zde důvod se od této praxe vyřizování žádostí podle informačního zákona odchýlit.

Povinný subjekt pro úplnost odkazuje také na předchozí rozhodnutí odvolacího orgánu ze dne 7. 7. 2020, č. j. UOOU-02720/20 – 2, v němž nadřízený orgán akceptoval jeho argumentaci mj. k poskytování právního poradenství, když uvedl (důraz doplněn): „**Povinný subjekt tedy správně zhodnotil, že se jedná o poskytování právní rady či vysvětlení konkrétní právní kauzy, což povinnému subjektu nepřísluší. Jednalo by se o zásah do nezávislosti soudu a rozhodovací činnosti konkrétního soudce či senátu, kterou je konkrétní soudce či senát pověřován dle příslušného rozvrhu práce dle konkrétního soudu.**“

Případně povinný subjekt odkazuje i na rozhodnutí odvolacího orgánu ze dne 4. 8. 2020, č. j. UOOU-03164/20-3, v němž je uvedeno mj. následující: „*V tomto případě se jedná o vysvětlení usnesení, která sama odůvodnění obsahují, je možno je nalézt na webových stránkách povinného subjektu. Jestliže se žádost o informace týká názoru povinného subjektu na určitou záležitost, který má povinný subjekt teprve zaujmout, pak se judikatura shoduje, že je zcela namístě takovou žádost odmítnout s odkazem na § 2 odst. 4 zákona o svobodném přístupu k informacím. Sám povinný subjekt odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu a uvedl např. rozhodnutí č.j. 8 As 9/2013-30. Žadatelka žádá další odůvodnění, tedy vytvoření nové informace ve formě právní rady, což není smyslem zákona č. 106/1999 Sb. Tento závěr vyplývá i z dalšího textu žádosti, ve které je povinný subjekt vyzýván ke zjednání nápravy. Dotazy na názor směřují mimo rámec zákona č. 106/1999 Sb.*“

Jak již povinný subjekt výše konstatoval, nemůže poskytovat právní rady, a to ani zkoumáním existující judikatury Nejvyššího soudu. Každá právní situace je originální, pro kvalifikované poskytování právních rad je nezbytné seznámení se s podrobnostmi dané situace, jako to ostatně osoby poskytující právní poradenství činí.

Poučení: Proti rozhodnutí o odmítnutí projednávané žádosti nebo její části je možné podle § 16 odst. 1 informačního zákona ve spojení s § 83 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, podat odvolání, které se podává u povinného subjektu do 15 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení předkládaného rozhodnutí.

Poskytnutí informace podle § 14 odst. 5 písm. d) informačního zákona

Ve zbývající části projednávané žádosti, v níž nebylo poskytnutí informací částečně odmítnuto výrokem předkládaného rozhodnutí, poskytuje povinný subjekt požadované informace formou následujícího sdělení.

K bodům A) a C) projednávané žádosti povinný subjekt, tedy žádosti o sdělení, „*zdali bylo stanovisko TPJN 301/2013 od svého vydání jakkoliv aktualizováno*“, a kdo „*může svým podnětem vyvolat přehodnocení onoho klíčového „množství větší než malé“ v tomto stanovisku u konkrétní látky*“ sděluje, že následující.

Stanoviska, stejně jako jakákoli jiná rozhodnutí Nejvyššího soudu, se nijak „neaktualizují“. Konkrétní stanovisko (rozhodnutí) bylo vždy vydáno v daném čase na základě tehdejší právní situace a stavu judikatury. V návaznosti na to je logické, že i jednotlivá rozhodnutí mohou být časem „zastaralá“ (neaplikovatelná, zvláště vzhledem k přijetí nové právní úpravy), přitom není úlohou povinného subjektu, aby jakkoli zpětně zkoumal, která rozhodnutí jsou (či v jaké míře) i nadále aplikovatelná, jelikož tato činnost patří do výsostné oblasti soudního rozhodování. Je na každém soudci (soudním senátu), aby vyhodnotil, z jakých předpokladů má v dané věci vycházet (např. jaké právní předpisy či judikaturu má v dané věci aplikovat). Do té činnosti, spadající do rozhodovací činnosti soudů, není možné jakkoli zasahovat prostřednictvím žádosti o informace podle informačního zákona.

Pro úplnost povinný subjekt dále cituje § 21 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o sodech a soudcích, který uvádí následující (důraz doplněn): „**V zájmu jednotného rozhodování soudů může předseda Nejvyššího soudu nebo předseda kolegia Nejvyššího soudu anebo velký senát na základě vyhodnocení pravomocných rozhodnutí soudů navrhnout příslušnému kolegiu zaujetí stanoviska podle § 14 odst. 3. K zaujetí stanoviska je potřebný souhlas většiny všech členů kolegia.**“

Stanoviska Nejvyššího soudu se tak nerevidují, nicméně je jistě možné vydání nového aktuálního stanoviska, pokud to jednotnost rozhodování soudů vyžaduje.

K možnému podnětu trestního kolegia k zaujetí nového stanoviska mohou složit různá podání osob i institucí, zvláště pak poznatky o nejednotnosti rozhodující praxe, jejíž sjednocení může být učiněno právě přijetím stanoviska.

Poučení: Proti způsobu vyřízení žádosti v části, v níž jsou poskytovány informace, je možné podle § 16a odst. 1 informačního zákona podat stížnost do 30 dnů od doručení poskytovaných informací. Stížnost se podává přímo k povinnému subjektu, který řízení o poskytnutí informace vedl v prvním stupni.

V Brně dne 17. 6. 2022

L. S.

Mgr. Petr Tomíček
vedoucí oddělení styku s veřejností,
pověřený vyřizováním žádostí podle informačního zákona